

VIJEĆE EUROPE
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET RAJČEVIĆ PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 56773/00)

PRESUDA

STRASBOURG

23. srpnja 2002.

KONAČNA
06/11/2002

Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44., stavku 2. Konvencije. Ona može podlijegati uredničkoj reviziji.

U predmetu Rajčević protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

g. C.L. ROZAKIS, *predsjednik*

gđa. F. TULKENS,

g. P. LORENZEN,

gđa N. VAJIĆ,

g. E. LEVITIS,

g. A. KOVLER,

g. V. ZAGREBELSKI, *suci*,

i g. E. FRIBERGH, *tajnik Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost održanog 9. srpnja 2002. godine,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena 9. srpnja 2002. godine:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 56773/00) protiv Republike Hrvatske kojeg je hrvatski državljanin Ilija Rajčević ("podnositelj zahtjeva") podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija") dana 19. veljače 1999. godine.

2. Hrvatsku Vladu ("Vlada") zastupala je njezina zastupnica, gđa Lidija Lukina Karajković.

3. Podnositelj zahtjeva je tvrdio da je postupak, koji se tiče njegovog građanskog zahtjeva za naknadu štete prekoračio zahtjev «razumnog roka».

4. Zahtjev je dodijeljen Četvrtom odjelu Suda (pravilo 52., stavak 1. Poslovnika Suda). U okviru tog Odjela, vijeće koje je trebalo razmatrati predmet (članak 27., stavak 1. Konvencije) sastavljeno je u skladu s pravilom 26., stavkom 1. Poslovnika Suda.

5. Odlukom od 29. studenoga 2001. Sud je proglasio zahtjev djelomično dopuštenim.

6. I podnositelj zahtjeva i Vlada podnijeli su pismena očitovanja o osnovanosti zahtjeva (pravilo 59., stavak 1.). Sud je odlučilo, nakon savjetovanja sa strankama, da nema potrebe za raspravom o osnovanosti zahtjeva (pravilo 59., stavak 2., *in fine*). Svaka je stranka dostavila pisani odgovor na očitovanje druge stranke.

7. Dana 1. studenoga 2001. godine zahtjev je dodijeljen Prvom odjelu. U okviru tog Odjela, vijeće koje je trebalo razmatrati predmet (članak 27., stavak 1. Konvencije) sastavljeno je u skladu s pravilom 26., stavkom 1. Poslovnika Suda.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

8. Podnositelj zahtjeva je rođen 1930. godine i živi u Karlovcu, Hrvatska.

9. 18. rujna 1992. godine podnositelj zahtjeva podnio je građansku tužbu Općinskom sudu u Karlovcu tražeći naknadu štete za svoju uništenu imovinu od osiguravajućeg društva "C.O.". Podnositelj zahtjeva je tvrdio da je nepoznata osoba podmetnula vatru u njegovoj ljetnoj kući u Pirovcu, Hrvatska, te da je i otuđila njegovu imovinu iz te kuće.

10. Prije 5. studenog 1997. godine, tj. prije datuma kad je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku, prvostupanjski je sud održao tri ročišta.

11. Na ročištu od 2. prosinca 1997. godine tuženik je zatražio od suda da naredi Policijskoj upravi Šibenskoj da dostavi izvješće u odnosu na zahtjev podnositelja zahtjeva.

12. 5. prosinca 1997. godine sud je naredio Policijskoj upravi Šibenskoj i uredu tuženika u Šibeniku da dostave informacije mjerodavne za zahtjev podnositelja zahtjeva. Nadalje, sud je naredio Općinskom državnom odvjetništvu u Šibeniku da ga obavijesti o kaznenim prijavama o podmetanju požara podnesenim u razdoblju mjerodavnog za zahtjev podnositelja zahtjeva.

Ured tuženika u Šibeniku odgovorio je 22. prosinca 1997. godine, Općinsko državno odvjetništvu u Šibeniku odgovorilo je 2. siječnja 1998. godine, a Policijska uprava Šibenska 12. siječnja 1998. godine.

12. Prema navodima Vlade ročište zakazano za 12. svibnja 1998. godine odgođeno je jer punomoćnik podnositelja zahtjeva nije primio poziv za ročište.

Prema podnositelju zahtjeva ročište od 12. svibnja 1998. godine održano je u njegovoj nazočnosti. Tuženik je ostao kod svojeg zahtjeva s prethodnog ročišta da sud naredi Policijskoj upravi Šibenskoj dostavu izvješća mjerodavnog za zahtjev podnositelja zahtjeva. Podnositelj zahtjeva je odgovorio da je tuženik već u posjedu tog izvješća i optužio punomoćnika tuženika da laže. Sudac je napustio sudnicu.

13. Prema navodima Vlade, budući da niti podnositelj zahtjeva niti njegov punomoćnik, iako su bili uredno obaviješteni, nisu pristupili na ročište zakazano za 6. listopada 1998. godine, sud je donio odluku o mirovanju postupka.

Prema navodima podnositelja zahtjeva, on nikada nije bio obaviješten o datumu ročišta.

14. 12. siječnja 1999. godine punomoćnik podnositelja zahtjeva zatražio je od suda da nastavi postupak.

15. 21. siječnja 1999. godine Općinski sud u Karlovcu odbio je zahtjev podnositelja zahtjeva. 3. veljače 1999. podnositelj zahtjeva žalio se protiv te odluke. 17. ožujka 1999.

godine Županijski sud u Karlovcu ukinuo je prvostupanjsku odluku i vratio predmet Općinskom sudu u Karlovcu.

16. Čini se da je podnositelj zahtjeva podnio prijedlog za izuzeće predsjednika vijeća. 5. srpnja 1999. godine predsjednik Županijskog suda u Karlovcu odbio je taj zahtjev.

17. Na ročištu od 5. listopada 1999. godine sud je pozvao tuženika da dostavi svoje očitovanje na odluku Županijskog suda od 17. ožujka 1999. godine, u roku od 30 dana.

12. listopada 1999. godine tuženik je dostavio svoje daljnje podneske.

18. 14. veljače 2000. godine podnositelj zahtjeva povećao je tužbeni zahtjev.

19. Na slijedećem ročištu 17. svibnja 2000. godine sud je odlučio da će narediti Općinskom državnom odvjetništvu u Šibeniku dostavu daljnjih informacija o podmetanju požara u kući podnositelja zahtjeva.

9. lipnja 2000. godine Općinsko državno odvjetništvo u Šibeniku dostavilo je tražene informacije.

20. Prema navodima Vlade, sud je 21. srpnja 2000. godine zakazao slijedeće ročište za 10. listopada 2000. godine, no podnositelj zahtjeva nije podigao poziv za ročište koji mu je bio poslan preporučenom poštom. 25. kolovoza 2000. godine sud je neuspješno pokušao još jednu dostavu poziva za ročište podnositelju zahtjeva.

21. Prema navodima podnositelja zahtjeva, on nikada nije primio pozive za naprijed navedena ročišta.

22. 25. rujna 2000. godine tuženik je dostavio dodatne podneske.

27. rujna 2000. godine sud je poslao podneske tuženika podnositelju zahtjeva i pozvao ga da dostavi svoj odgovor u roku od osam dana.

8. listopada 2000. godine podnositelj zahtjeva dostavio je svoj odgovor.

23. 16. studenog 2000. godine podnositelj zahtjeva dostavio je svoje dodatne podneske. Prema navodima Vlade, budući da nije dostavio jedan primjerak za tuženika, sud mu je 3. siječnja 2001. godine naredio da dostavi još jedan primjerak.

Prema navodima podnositelja zahtjeva, on je jedan primjerak podneska već poslao izravno tuženiku.

9. veljače 2001. godine podnositelj zahtjeva poslao je pismo sudu odbijajući dostaviti još jedan primjerak svog podneska od 16. studenog 2000. godine.

24. 19. ožujka 2001. godine sud je pozvao tuženika da dostavi svoja unutarnja pravila i druge informacije glede zahtjeva podnositelja zahtjeva.

25. 9. travnja 2001. godine sud je pozvao Policijsku upravu Šibensku da ga obavijesti da li je bilo ikakvih ratnih operacija na području gdje se nalazi kuća podnositelja zahtjeva.

26. 12. travnja 2001. godine tuženi je dostavio svoja unutarnja pravila.

27. 8. lipnja 2001. godine sud je pozvao tuženoga da podnese primjerak fotografija ruševina kuće podnositelja zahtjeva nakon uništenja i također njegovu procjenu štete.

21. lipnja 2001. godine tuženi je podnio zatraženu dokumentaciju.

29. lipnja 2001. godine sud je otpremio primjerak te dokumentacije podnositelju zahtjeva.

28. Na ročištu 10. srpnja 2001. godine sud je odlučio pozvati Centar za obavještanje i uzbunjivanje u Šibeniku da obavijesti sud da li je bilo ikakvih ratnih operacija na području gdje se nalazi kuća podnositelja zahtjeva.

29. 23. srpnja 2001. godine tuženi je zatražio produženje roka za svoj podnesak koji se tiče mogućnosti nagodbe s podnositeljem zahtjeva.

30. 2. kolovoza 2001. godine Uprava za komunikacije Ministarstva obrane obavijestila je sud da 4. svibnja 1992. godine nije bilo ratnih operacija na području gdje se nalazi kuća podnositelja zahtjeva.

31. 16. listopada 2001. godine Vrhovni sud Republike Hrvatske je zatražio da mu se dostavi predmet radi odlučivanja o zahtjevu podnositelja da o predmetu raspravlja drugi sud.

32. 17. listopada 2001. godine Općinski sud u Karlovcu je održao raspravu. Podnositelj zahtjeva je zatražio sud da donese presudu. Odlučeno je da predmet neće biti dostavljen Vrhovnom sudu. Zaključena je glavna rasprava i sud je donio presudu kojom je odbio tužbeni zahtjev podnositelja.

33. 10. prosinca 2001. godine podnositelj zahtjeva je izjavio žalbu protiv presude.

6. veljače 2002. godine Županijski sud u Karlovcu je odbio žalbu podnositelja zahtjeva.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6., STAVKA 1., KONVENCIJE

Podnositelj zahtjeva prigovara da postupak koji se odnosi na njegovu tužbu za naknadu štete za uništenu imovinu nije okončan u razumnom roku kako propisuje članak 6., stavak 1., Konvencije, čiji mjerodavni dio glasi:

"Radi utvrđivanja svojih prava i obaveza građanske naravi..., svatko ima pravo da...sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj"

A. Razdoblje koje treba uzeti u obzir

34. Sud primjećuje da je postupak započeo 18. rujna 1992. godine. Međutim, razdoblje koje spada u nadležnost Suda nije počelo na taj datum, već 6. studenoga 1997., nakon što je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku (vidi presudu *Horvat protiv Hrvatske*, br. 51585, § 50, 26. lipnja 2001., bit će objavljena u službenim izvješćima Suda). Postupak je okončan presudom Županijskog suda u Karlovcu od 6. veljače 2002. godine. Postupak je dakle trajao devet godina, četiri mjeseca i osamnaest dana, od kojih razdoblje od četiri godine i tri mjeseca spadaju u razdoblje koje Sud treba ispitivati.

35. Sud ponavlja da je, u svrhu određivanja razumnosti duljine vremenskog razdoblja u pitanju, potrebno uzeti u obzir i stanje predmeta na dan 5. studenoga 1997. (vidi među drugim izvorima, *Styranowski v. Poland*, br. 28616/95, § 46, ECHR 1998-VIII). U vezi s tim, Sud primjećuje da je u trenutku stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku, postupak trajao oko četiri godine i deset mjeseci.

B. Primjenjivi kriteriji

36. Sud podsjeća da se razumnost duljine postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti predmeta i imajući na umu kriterije utvrđene njegovom sudskom praksom, i to osobito složenost predmeta, ponašanje podnositelja zahtjeva i nadležnih vlasti, kao i važnost onoga što se za podnositelja zahtjeva dovodi u pitanje u sporu (vidi nedavne izvore, *Humen v. Poland* [VV], br. 26614/95, § 60, 15. listopada 1999., neobjavljeno, i *Mikulić protiv Hrvatske*, br. 53176/99, §38, 7. veljače 2002., bit će objavljena u službenim izvješćima Suda).

C. Tvrđnje stranaka

37. Vlada je navela da zahtjev ne predstavlja povredu članka 6. Konvencije, posebno uzevši u obzir vrijeme koje je proteklo nakon stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku. Vlada je dalje navela da predmet podnositelja zahtjeva nije zahtijevao posebnu žurnost u odlučivanju. Vlada se pozvala na sudsku praksu Suda, tvrdeći da su predmeti koji zahtijevaju posebnu žurnost u postupanju oni koji se odnose na obiteljskopravne stvari ili na naknadu štete žrtvama prometnih nesreća, oni koji uključuju interese velikog broja ljudi i predmeti koji se tiču radnog otkaza.

38. Što se tiče ponašanja podnositelja zahtjeva, Vlada je navela da je on pridonio odugovlačenju postupka. Posebno, Vlada je naglasila da je postupak bio dva puta u mirovanju jer se podnositelj zahtjeva, iako je bio obaviješten, nije pojavio na ročištima. Nadalje, on je odbio podnijeti dodatni primjerak svojeg podneska sudu.

Podnositelj zahtjeva se nije složio s Vladom. On je tvrdio da nije primio poziv za ročište kad je sud odredio mirovanje postupka zbog njegove odsutnosti. Također, on nije dostavio drugi primjerak svog podneska jer je već poslao primjerak izravno tuženom i o tome obavijestio sud.

39. U odnosu na ponašanje domaćih vlasti, Vlada je tvrdila da su domaći sudovi pokazali revnost u vođenju postupka. Nadalje, taj se postupak dijelom vodio i tijekom rata u Hrvatskoj kada je bio onemogućen normalan rad sudova.

Podnositelj zahtjeva je tvrdio da je prvostupanjski sud dva puta tražio istu informaciju od Općinskog državnog odvjetništva u Šibeniku. Nadalje, neke od zatraženih informacija bile su potpuno nepotrebne za postupak. Cijeli je postupak namjerno odugovlačen.

D. Ocjena Suda

40. Sud primjećuje da je u razdoblju koje treba uzeti u obzir postupak bio u tijeku pred sudom prvog stupanja oko četiri godine i osam mjeseci.

Što se tiče složenosti predmeta, Sud primjećuje da je pitanje o kojem treba odlučiti je li tužba podnositelja zahtjeva radi naknade štete za njegovu uništenu imovinu tražena od osiguravajućeg društva. Sud ne nalazi da je predmet složen bilo činjenično bilo pravno.

Što se tiče ponašanja podnositelja zahtjeva Sud primjećuje da je i podnositelj zahtjeva nešto pridonio duljini postupka tako što je dva puta propustio primiti poziv za ročišta i odbio dostaviti dodatni primjerak svog podneska.

Što se tiče ponašanja domaćih vlasti Sud primjećuje da je Općinski sud u Šibeniku prvi puta zatražio informacije mjerodavne za tužbu podnositelja zahtjeva od Policijske uprave Šibenske i Općinskog državnog odvjetništva u Šibeniku tek 5. prosinca 1997. godine, više od pet godine nakon što je podnositelj zahtjeva podnio svoju tužbu radi naknade štete. Općinski sud u Šibeniku je u tri navrata, tj. 17. svibnja 2000. godine, 9. travnja i 10. srpnja 2001. godine, pozvao mjerodavne vlasti da podnesu dodatne informacije o činjenicama koje se tiču uništenja kuće podnositelja zahtjeva. Konačno, sud je primio odgovor od Uprave za komunikacije Ministarstva obrane 2. kolovoza 2001. godine, skoro devet godina nakon početka postupka.

Vlada nije podnijela nikakva objašnjenja za ta odugovlačenja u postupku.

U svjetu odugovlačenja koja se mogu pripisati domaćim vlastima i cjelokupnog trajanja postupka, čak i da je podnositelj zahtjeva nešto pridonio duljini postupka, Sud nije uvjeren Vladinim objašnjenjima za odugovlačenja. Sud ponavlja da je dužnost država ugovornica da organiziraju svoje pravne sustave na način da njihovi sudovi mogu garantirati svakome pravo da dobije u razumnom roku konačnu odluku o svom sporu koji se odnosi na građanska prava i obveze (vidi, između ostalih izvora, *Horvat v. Croatia*, naprijed citiranu, § 59).

41. U svjetlu kriterija utvrđenih sudskom praksom i uzevši u obzir sve okolnosti predmeta, Sud smatra da duljina postupka nije zadovoljila zahtjev razumnog roka. Stoga je došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

42. Članak 41. Konvencije predviđa sljedeće:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije ili dodatnih protokola, a unutarnje pravo visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Odšteta

43. Podnositelj zahtjeva je tražio iznos od 86,932 hrvatskih kuna (HRK)¹ na ime naknade štete za njegovu uništenu kuću; iznos od 86,932 HRK za kamate; i iznos od 180,000 HRK² za financijski gubitak koji je navodno pretrpio uslijed nemogućnosti korištenja kuće. U odnosu na nematerijalnu štetu, podnositelj zahtjeva je tražio iznos od 15,000 eura (EUR).

44. Vlada nije komentirala zahtjev podnositelja.

45. Sud primjećuje da se povreda koju je utvrdio odnosi samo na duljinu građanskog postupka pred nadležnim sudovima. Potraživanje naknade materijalne štete podnositelja zahtjeva odnosi se, međutim, na posljedice uništenja njegove imovine. U tim okolnostima, nije ustanovljena uzročna veza između utvrđene povrede i navodne štete. Stoga se ovaj zahtjev podnositelja odbacuje.

Sud prihvaća da je podnositelj zahtjeva pretrpio štetu nematerijalne naravi zbog duljine građanskog postupka kojeg je pokrenuo. Temeljeći svoju ocjenu na pravičnoj osnovi i imajući na umu okolnosti ovog predmeta, Sud dodjeljuje podnositelju zahtjeva iznos od 1,800 eura.

B. Troškovi i izdaci

¹ Približno 11,900 eura.

² Približno 24,650 eura.

46. Za postupke pred domaćim sudovima podnositelj zahtjeva je tražio 2,000 eura za pravno zastupanje, kopiranje i poštarinu. Podnositelj zahtjeva nije tražio naknadu troškova i izdataka u svezi s postupkom pred Sudom.

47. Vlada nije komentirala zahtjev podnositelja.

48. Sud ponavlja da se troškovi i izdaci mogu dosuditi u mjeri u kojoj ih je podnositelj zahtjeva zaista pretrpio, u kojoj su oni bili potrebni i u kojoj je njihov iznos razuman. U ovom predmetu, na temelju informacija koje posjeduje i gore spomenutih kriterija, Sud primjećuje da u spisu nema elemenata koji bi ukazivali na to da je podnositelj zahtjeva pred domaćim sudovima pretrpio ikakve dodatne troškove i izdatke zbog duljine postupka. Sud stoga odbacuje ovaj zahtjev podnositelja.

C. Zatezna kamata

49. Sud smatra da zatezna kamata treba biti određena po stopi jednakoj najnižoj kreditnoj stopi Europske Centralne banke plus tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Smatra* da je došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije;
2. *Smatra*
 - (a) da tužena država treba, u roku od tri mjeseca od dana kada presuda postane konačna u skladu sa člankom 44., stavkom 2. Konvencije, podnositelju zahtjeva isplatiti 1,800 EUR (tisuću osamsto eura) u odnosu na nematerijalnu štetu, koji će se iznos pretvoriti u domaću valutu tužene države (hrvatske kune) prema tečaju važećem na dan namirenja;
 - (b) da se nakon proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja plaća obična kamata po stopi jednakoj najnižoj kreditnoj stopi Europske Centralne banke plus tri postotna boda.
3. *Odbacuje* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskom i upućeno u pisanom obliku dana 23. srpnja 2002. u skladu s pravilom 77., stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Erik FRIBERGH
Tajnik

Christos ROZAKIS
Predsjednik